

Det här avsnittet i serien Överby 100 år är vikt för forna studerandes egna hågkomster. Personerna som bidragit med sina hågkomster från skoltiden på Överby representerar olika regioner i landet, olika tidsperioder, utbildningsprogram osv.

Heimo Herlin

Heimo Herlin föddes 1952 på en ö i Finby, men är sedan länge bosatt i Virkby. I Virkby gick han i början av 1970-talet fyra år i yrkesskola och jobbade sedan drygt 30 år som metallsvavare på Lojo kalkverk. Sedan början av 1980-talet har han också odlat äpplen och idkat torghandel. Numera sköter han ca 2000 äppelträd och säljer på Salutorget i Helsingfors.

Heimos tid på Överby började 1.11.1965. Då var det fråga om den 2-åriga "gamla" skolan, alltså Överby skola för landsbygdens yrken. Så här berättar han om sina minnen:

"Internatlivet var den tiden relativt strängt. Undervisningen med teoriperioder och 2 veckors perioder med praktiskt arbete på 8 olika branscher var nog mycket lärande för en klass på 31 pojkar i 12-13 års ålder.

Kamratandan var god, inga större bråk bara man var andra årets elever ("gamlingarna") till lags med att t.ex. bädda deras sängar efter frukosten.

Lärarna och övrig personal var omtäckta och rättvisa.

Bäst i minnet har blivit episoder från ladugården med koskötare "Strankko" Strandbergs spjuveraktiga spratt. När man just lyckats med att tända eld under diskvattengrytan och gick till andra sysslor, gick "Strankko" med vattenslangen och

släckte elden och ropade: "Hej, det brinner int' under grytan!" Eller då man kärade ut gödseln till gödseldalen gick han och drog isär plankorna med den följd att kärran stjälpde. Och han stod och skratade bakom knuten och sade att i morgon får vi läsa i Västra Nyland att det hänt en stor olycka i gödseldalen.

När vi skulle slakta julgrisen med trädgårdsläraren "Palle", Paul-Erik Holmlund, var min uppgift att hålla grisen på plats då han sköt. Men av någon anledning slapp grisen ur mitt grepp och stack iväg på den leriga gården med trynet i marken som en snöplog 20-30 meter. Då var det inte jag som fick beröm."

Mark Rajalin

Mark Rajalin är född i Hangö 1954, nuvarande hemort är Mariehamn på Åland. Han har jobbat inom trädgårdsanläggningsbranschen hela sitt yrkesverksamma liv, de senaste 25 åren som egen företagare tills han för två år sedan sålde företaget. Nu tar han det lugnt efter över fyrtio år i en fysiskt tung bransch, och njuter av sina två barnbarn.

Mark gick i skola på Överby i fyra olika perioder: Överby skola för landsbygdens yrken åren 1968-1970, trädgårdsskolan 1970-1971, trädgårdsmästarskolan 1972-1973 och trädgårdsteknikerskolan i två perioder under år 1976. Så här berättar han om sin tid på Överby:

"De första åren på skolan var rätt tuffa, med tanke på min ålder. Men de senaste åren var däremot väldigt roliga och givande. Ett minne från de tidigare åren var att koskötare Åkerman ofta tog några av oss pojkar med då han åkte på dans. Vi satt på bakkänken i hans VW-bubbla och åkte runt till dansbanor i Nyland.

Ett roligt minne var den reaktion en del av lärarkåren hade på grund av det moderna långa håret som en del elever, bl.a. jag, hade på den tiden. Straffet blev att använda hårnät.

Undervisningen som gav mest nytta för mig i det riktiga arbetslivet var matematik och växtkännedom. Det som man minns nu av skolgången är det goda kamratskapet och kökets goda mat."

Lasse Lundström

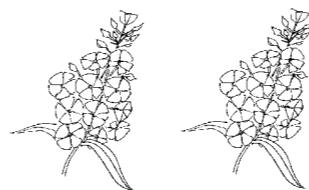
Lasse Lundström, en österbottning på Överbys första trädgårdsmästarklass, arbetar som odlingsrådgivare för de tomat-, gurk- och paprikaodlare som säljer sina produkter till packeri K Hultholm i Korsnäs. Han började som odlingsrådgivare år 1979. Tillsammans med sin hustru Inger har han haft eget växthus åren 1979-2008. Där odlade de i huvudsak tomat men några år också gurka och paprika.

Lasse har två barn och två barnbarn. Han bor i Övermark, Närpes. På Överby studerade han till trädgårdsmästare 1971. På den tiden var hemorten Träskböle i Korsnäs. Så här säger Lasse om skoltiden: "Minnen från internatet är bl. a. när husmor varje morgon ringde i sin välling-klocka (frukostdags). Klasskamraten Guy Löfman sov som vanligt tills det ringde, men ändå var han alltid först i matsalen.

Kamratskapet bland eleverna var mycket bra, och dessutom var vi fem stycken från Österbotten. Men det är väl som då man var i militären, man minns endast det roliga, annat har man förträngt.

När vi började skolan så blev mitt första uppdrag att köra grus med lastbil till ett växthus som skulle uppföras och därtill en massa flyttlass, bl. a. plantskoleväxter, från Kuppis i Åbo. Jag valdes väl till chaufför för att jag hade lastbilskörkort.

En av höjdpunkterna var skolresan, som ordnades av Gunnar Åberg. Den gick till många länder (7-8 st.) ute i Europa."

Helena Metsola (f. Kailari) gick på Överby 1978. Så här berättar hon:

"År 1978 var vi fyra finskspråkiga flickor på klassen. Vi kunde alla lite svenska. Allt förstod vi inte nödvändigtvis. Men de svenskspråkiga från södra Finland fann också de ibland det utmanande att förstå de sex studerandena från Österbotten. Samma sak händer då en finskspråkig från södra Finland åker till Kuopio och lyssnar på riktig dialekt från Savolax.

Till en början skrev jag alla mina anteckningar så att jag lyssnade på svenska och skrev på finska. Småningom började jag skriva på svenska. De anteckningarna var intressanta att läsa och det är inte säkert att en svenskspråkig som inte kan finska skulle förstå dem, ibland satte jag in en del ord på finska. Det var tur att anteckningarna var för mitt eget bruk.

Ibland på exkursioner hände det att man inte klarade sig på svenska. Det kändes fint då flickorna från Österbotten kom och bad mig köpa glass åt dem, då de inte klarade det på finska.

En gång grälade jag och en annan finskspråkig flicka. Det var en sakfråga det gällde. En av de svenskspråkiga studiekamraterna sade till mig: "Du är mycket elakare på finska än på svenska." Och visst är det ju betydligt svårare att gräla på ett främmande språk än på sitt modersmål. På sitt eget språk kan man säga negativa saker som man faktiskt menar.

Ett av de roliga minnena från skoltiden var då vi på Lucia-dagen vid sextiden på morgonen klättrade upp på traktorflaket och körde runt på skolområdet som ett riktigt Lucia-tåg. Till Lucia hade vi valt den klasskamrat som hade det längsta och ljusaste håret, det hade ingen betydelse att han också hade skägg. Lucia var också den som körde traktorn. Alla andra satt på flaket. Så väckte vi då alla lärare som bodde på skolområdet, var och en vid hemdörren. Också eleverna fick sin beskärda del. Sängen klingade i Överby-morgonen!

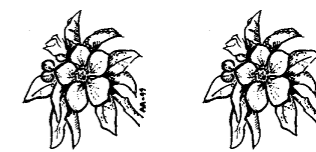
En gång hade vi en föreläsare från Skåne. Efter lektionen frågade läraren mig om jag förstod något. Jag svarade att jag klarat det bättre än österbottnisk dialekt. Det gillade österbottningarna inte. Fast jag tror de mest skämtade.

I slutet av skolåret berättade en av lärarna att han i början av skolåret trodde att jag inte alls kan svenska, men nu märkt att det går riktigt bra. Jag var ganska försiktig med att använda språket. Det var ju nog rätt spännande att börja i en svenskspråkig skola med enbart skolsvenskan i bage-

get, men jag tänkte redan då att jag nog ska lära mig svenska på ett eller annat sätt."

Helena Metsola, här i Havanna

Anders Jansson gick som ålänning på Överby trädgårdsmästarklassen 1979. Han är fruktodlare och trädgårdsanläggare, med Geta på Åland som hemort.

Anders gick trädgårdsmästarlinjen 1979 och den så kallade trädgårdsteknikerkursen 1982 som en vidareutbildning. Han tyckte redan på den tiden att benämningen "tekniker" var aningen missvisande på en fördjupad utbildning efter avlagd trädgårdsmästarexamen.

Idag odlar han frukt på ca 5 hektar på fädernegården, som enligt en nyligen gjord sockenkrönika gått i släkten sedan mitten på 1600-talet, och driver även en trädgårdsanläggningsfirma med två till fem an-

Anders Jansson under studietiden

ställda beroende på säsong.

En massa roliga minnen har han från sin skoltid på Överby:

”Riitta, Annika, Eewa och jag jobbade i tiderna alla på Ålands Försöksstation. Mellan skalande av purjo, mätande och vägande och skrattande så uppstod idén om att söka till trädgårdsmästarutbildningen. Och dit for vi alla fyra. Jag vill passa på att tacka för den draghjälpen vid valet av utbildning, vem vet vart man hade hamnat annars. Vi var en stor klass med 8 killar och 13 tjejer, väldigt spridda både vad gällde ålder, bakgrund, erfarenheter, civilstånd, ideologisk övertygelse samt varför man överhuvudtaget ville bli trädgårdsmästare.

På den tiden fanns dessutom både lantbruksutbildning och trädgårdsskolor på Överby. Det var sammantaget många människor som man lärde känna, ibland kan man undra vart alla tagit vägen. Dags för ”reunion” kanske?

Trädgårdsmästarelevernas killar bodde på bottenvåningen i gamla internatet med gemensamt, riktigt kök, bra tvättmöjligheter och egen ingång på baksidan. Så Uffe hade inte en möjlighet att kolla när man kom hem. Riktigt trevligt och mysigt med många fina minnen!

Inte lika kul var de helger då alla andra farit hem och jag var ensam kvar på internatet. Förströelsen bestod av en eländig färg-TV i samlingsrummet, bildröret hade haft sina bästa dagar för länge sedan, det var mest ett rött flimmer och filmutbudet rysk-ungersk-franska samproduktioner med finsk text och Mainos-TV med reklam för allt från ”rautalanka” till blöjor. Så minns jag det i alla fall. Men det var också oförglömliga helger med allehanda upptåg och äventyr.

En gång på restaurang råkade jag välla vaser med tulpaner när jag skulle påkalla servitörens uppmärksamhet för att få påfyllning. Han kom snabbt, riktigt snabbt och sa någonting med ”tarpeeksi”. ”Nej, nej, haluan Karjalaa”, svarade jag. Eller den gången när vi körde fast i en råsten mitt i vintern, mitt i natten på väg hem från Grundträsk...

eller när vi trixade med teaterbiljetterna så att jag hamnade i sätet närmast lantbruksklassens snyggaste brud...

eller spetsade diskmedlet i springbrunnen med bevattningsgödsel så att skumhavet blev alldeles rosa lagom till Överbydagen...

Middagarna under veckoslutet intogs på Esso-tavernan. För att komma dit måste man gå på bron över Ring-trean eller längs Ring-trean. Det kvittade vilken väg man valde, det snällbläste och snön yrde alltid i vilket fall. Väl framme kunde man avnjuta ”Wienleike” eller ”Hawaijleike”, båda med tjock panering och ”ranskalaiset perunat” till. Skillnaden var antingen kombinationen citronskiva-ansjovis-kapris eller bara en skiva ananas. Men det smakade bra. Utvecklingen har förmodligen jämnat tavernan med marken för länge sedan. Frid över dess minne.

Bland lärarna är och förblir Gerd min absoluta favorit, kanske inte då, när det gällde att plugga vinterdendrologi och rita av ett antal växter. Men kunskaperna i växtkänedom är nog det jag har haft mest nytta av i yrkeslivet. Sen har vi förstås Uffe, Roggi, Sven och den på den tiden ganska nybakade rektorn Tor.

Och husmor, omtänksam med pondus, som nog fortfarande har såväl distrikts-, nationellt som internationellt rekord i att blanda morotsbitar i allt i matväg (sagt med glimten i ögat).

En annan sort lärare som jag är glad att ha fått uppleva är den legendariska dansläraren Åke Blomqvist med moatjé. De kom till skolan ett antal kvällar för att försöka lära oss dansa och många lärde sig faktiskt också. Särskilt det taktfasta trampandet i bugglektionerna sitter i, men störst intryck gjorde ändå den formidabla kavaljeren och divan Blomqvist själv.

Och kom ihåg: ”Root side down, green side up”.

Fia Strandberg bor i Kyrkslätt. Då hon började på Överby skolas jordbrukstekniska linje 1981–83 bodde hon i Helsingfors, men flyttade snabbt till Esbo. Det blev bonde och trädgårdssodlare av Fia, som läste till agrolog efter Överby och jobbade bl.a. som lantbruksförsäljare (Varuboden) och husdjurslärare (Västankvarn).

Så här berättar Fia:

”Jag jobbade på Svenska Teatern och Lilla Teatern innan jag och gubben beslöt att ”slå om” (romantiska illusioner om en egen liten gård med husdjur). Det var inte nåt lätt beslut och på den tiden var det ju inte så vanligt att flickor (om de inte var ”hästflickor”) gick i jordbruksskola. Jag minns att jag tvekade och så bad jag gubben ringa skolan (efter att jag blivit intagen) och fråga om det finns andra kvinnor på den linjen. Jo, svarade nån och gubben sa bra och avslutade samtalet.

Det var en större överraskning att linjen var mer teknisk än jag hade trott. Fast jag alltid hade bott på landet var jordbruk helt främmande för mej. När jag sa åt pappa att jag börjar på Överby, sa han: ”Du som inte ens tycker om att rensa trädgårdlandet”. Överby i sej var ju bekant, farfar hade varit koskötare där, en stor del av barndomen tillbringades på Överby och så bodde där ett antal fastrar. Och en fasters man var min svetslärare på verkstaden (låg ett tryck över både honom och mej, eftersom min pappa var klassvetsare...) Efter mina första desperata försök att svetsa påpekade han torrt åt mej, att det var ju inte hållplåt jag skulle åstadkomma. Men nog lärde jag mej svetsa alltid! Och egentligen var det ganska skojigt att jobba i verkstaden och påta med de mest konstiga manicker man kan tänka sej, och tiden förgyller ju en del minnen.

En del i personalen höll oss flickor helt jämställda med pojkarna (och andra inte). Vi flickor tyckte en gång så synd om de nakna damerna på väggkalendern i lärarnas ”koppi” så vi ritade med tuschpenna kläder åt dom... och var inte så populära på en tid... men det gick över.

Att jobba på åkern och att jobba med traktorer och maskiner var ju häftigt! Vi jordbrukslever kallade trädgårdseleverna för ”tvåaktarna” och flinade lite hänfullt när dom skulle använda traktor och inte klarade det så värst bra. Men nog var det svårt i början (trots att jag hade körkort)

Fia ”springer benen av sig” för att få in korna från betet.

att hantera något lite större än man var van vid. Jag minns att den första veckans fredag (och minns det som igår) körde jag med Valmet, om det nu var 702 tror jag visst, och en universalvagn bakom full med koskit och skulle sprida det på en åker nära verkstaden. Nå, på väg till åkern drog jag ner ett par smärre björkar som stod ivägen och egentligen var till ingen nytta, och när jag väl kommit ut på åkern fastnade jag förstås i leran och gasade traktorn bara djupare och djupare. Och jag minns att jag skrek högt ”att varför i helv****te kunde jag inte bli på teatern”... men det gick bra till slut.

Det mesta var positivt med skolan. Jag var äldst på klassen och hade kanske en annan motivation än ”bondpojkar”, som kom direkt från grundskolan och inte brydde sej om teorin så mycket och trodde att de kunde allt praktiskt. Fast vi var en brokig skara, vår klass, så fick vi ihop det till en bra klassanda trots allt. Några träffar har vi inte haft, tyvärr.

Om internatlivet vet jag inget, eftersom jag bodde på annat håll. Personalen var trevlig. Minns den ampra Kerstin i köket, som dagligen sa: ”Man får nog ta till, men man får inte kasta bort.” Maten var god. Lärarna var också hyggliga, inga problem där inte... Ja, fast rektor Tor kastade snöbollar på oss elever och då vi protesterade, sade han: ”Jag är rektor och får göra såhär”, – nog med glimten i ögat.”

Gina Åsten, nybakad trädgårdsmästare

Seminariekursning för fritidsodlare

Svenska Trädgårdsförbundet arrangerar i början av februari 2016 en stor samling för de finlandssvenska trädgårdssamatörerna i form av en seminariekryssning. Tid: **4–5.2.2016**, torsdag kväll kl. 20:55 till fredag kväll kl. 19:50
Plats: Viking Line **m/s Grace**, Åbo–Stockholm–Åbo

På **programmet** föreläsningar, demonstrationer, utställning, föreningsinfo, intressanta diskussioner etc.

Kom med och träffa trädgårdsentusiaster från hela Svenskfinland!
Medverkande bl.a. *Owe Salmela* (florist, trädgårdslärare, Strömsö-trädgårdsexpert m.m.), *Leif Blomqvist* (plantskoleföretagare, författare av trädgårdsböcker), *Gustaf Knape* (trädvårdsexpert, arborist, fruktodlare), *Elisabeth Eriksson* (Marthaförbundets hushållsrådgivare), *Jaana Ojanen* (Ålands 4H, projektet Öppna trädgårdar m.m.) och *Tor Lindholm* (bl.a. kåsör och skribent i Trädgårdssnytt, ofta anlita talare, Svenska Trädgårdsförbundets hedersordförande)

Anmälningar om deltagande via den egna medlemsföreningen senast 15.12.2015, eller direkt till förbundet senast 22.12.

Följ med informationen på förbundets nya webbsida www.tradgard.fi

Gina Åsten, hemma från Kyrkslätt, skriver som frilans i Trädgårdssnytt allt sedan 2001. Hon började på vuxenlinjen för trädgårdsmästarutbildning i januari 2000, som 51-åring. Efter examen jobbade Gina 12 år i Reimans trädgårdsbutik i Jorvas, Kyrkslätt.

Så här berättar Gina:

”Jag gick först på odlingslinjen, hade frilandsodling tillsammans med ungdomarna. När det blev dags för växthusodling flyttade jag över till parklinjen. Jag blev trädgårdsmästare i augusti 2001.

Vinterdendrologi var ett speciellt intressant ämne. Gerd gav mig en riktig wau-upplevelse, hon lärde oss bl.a. att känna igen eken på dess stjärnformade märke. Den kunskapen har jag stoltserat med allt sedan dess. Mustila-resan med henne var fin, vi hade Axel Tigerstedt som guide i arboretet.

Jag trivdes bra med Hasse, vi körde t.ex. traktor och sådde någon senapsväxt (om jag minns rätt) på andra sidan Ring III:an. Jag kommer ihåg att Krister var schysst och trevlig till jobba med, trots att han hittade ett och annat ogräs i min renrensade (!) rabatt. Monica tipsade mig om nävor, som jag sedan kom att bli ett slags ”expert” på. Bjarne puffade på och tyckte att jag skulle fortsätta att skriva. Jag trivdes också med Irma och Jocke, ja, med hela gänget på skolan.

Rektor Tor hade jag respekt för och en gång när han skulle informera om något i matsalen och plötsligt bakom min rygg

upphävde sin riktiga rektorsröst blev jag skrämmd och fick ett nervöst skrattanfall, som höll på ett bra tag. Under senare år, i tidningens hobbygrupp, har han inte förmått skrämma mig det minsta...

Resan med Bjarne och Fredrik bakom ratten på var sin lite skraltiga minibus var en rolig upplevelse. Bussarna höll ihop under hela resan och vi hann besöka många fina platser, både i Köpenhamn och Skåne.

Jag fick goda vänner bland kurskamraterna, vi är ett gäng som träffas då och då.”

Kia Lundbergs minnen från studietiden på Överby finns i form av en separat uppsats på sida 24–25.